

uusi invalidi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n sosiaalinen uudistuslehti 2/2018

Toivo Koivisto

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry 70 vuotta

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto perustettiin vuonna 1948 ajamaan ns. siviilinvalidien asiaa. Liitto profiloitui vahvasti heti alun alkaen edunvalvontajärjestöksi, joka paitsi nosti esiin epäkohtia, myös neuvoi ja opasti jäseniään, jotta he tietäisivät omat oikeutensa.

Jäsenyhdistykset auttoivat pienituloisia jäseniään myös rahallisesti. 1960-luvulla talkoovoimin rakennettu, yhä toiminnassa oleva viihtyisä ja lämminhenkinen Vähäjärven lomakoti oli osoitus jäsenten merkittävästä yhteisestä voimainponnistuksesta.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on aidosti hei-

komman ihmisen puolella. Vaikutamme lainsäädäntötyöhön tekemällä lausuntoja liittyen vireillä oleviin lakimuutoksiin, unohtamatta päättäjille ja viranomaisille suunnattuja aloitteita ja kannanottoja. Tavoitteena on saada niiden ääni kuuluviin, joka muutoin helposti unohtuu. Vammaiset ja pitkäaikaissairaat sekä ikäihmiset, joista monet ovat pienituloisia ovat niitä joiden puolesta puhumme ja teemme työtä asioiden parantamiseksi.

Tänä päivänä ihmisten entistäkin tärkeämpää saada tietoa heille kuuluvista palveluista ja etuuksista, joista edelleen tiedotetaan liian vähän. Tästä syystä järjestäm-

me kursseja, joissa kerromme ihmisille mihin etuuksiin he ovat oikeutettuja ja kuinka niitä haetaan. Kurssella keskitytään myös hyvinvointiin liittyviin teemoihin virkistystä unohtamatta.

Järjestämme lisäksi erilaisia tapahtumia, joista seuraavana ovat vuorossa kulttuuripäivät 9.-10.6. Vähäjärven lomakodissa, tänne odotamme jäsenistöä laajalti ympäri maata.

Osallistumme myös SuomiAreena-tapahtumaan 16.-19.7. Porissa ja Vastavirta-seminaariin 25.8. Helsingissä Arbiksella. Liiton varsinaista 70-vuotisjuhlaa vietämme 6.-7.10. Vähäjärven lomakodissa. Paikallisyhd-

tykset myös järjestävät erilaisia seminaareja ja tapahtumia juhluvuoden kunniaksi ympäri maata.

Jäseneksi liittymällä voi majoittua edullisin jäsenhinnoin Vähäjärven lomakodissa, saa 4 kertaa vuodessa ilmestyvän lehden sekä apua ja neuvoja monenlaisissa asioissa. Toivotamme uudet ihmiset lämpimästi mukaan toimintaamme.

Sari Laiho
toiminnanjohtaja
Tapaturma- ja
sairausinvalidien liitto ry

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus:
Olemmeko
kuluerä vai
voimavara
sivu 2

Näkökulma: Sote
- pelastus vai
tuho?
sivu 2

Vammaisten
oikeuksien
sopimuksen
maaraportti
sivu 3

Kysymyksiä
aktiivimallista
kansan-
edustajille
sivu 4

"Näetkö
onnettoman
hamsterin-
pyörän?"
sivu 5

Yhdenvertaisen
työelämän
puolesta
sivu 6

Vuosijuhlia
yhdistyksissä
sivut 8-9

Yhdistykset
toimivat
sivut 10-11

Aktivismi
kannattaa aina
sivu 12

Pääkirjoitus 2/2018

Olemmeko kuluerä vai voimavara?

Kun markkinat tunkeutu- vat sosiaali- ja terveys- palveluihin, yleisty yksilön arvon mittaaminen rahassa. Vammaisten välttämät- tömän tuen kilpailuttaminen on tuorein ilmiö näistä pyrki- myksistä. Takavuosina pois- tettiin vanhuspalvelulaista käsite arvokas vanhuus. Kä- sitteen poistamisen lakitek- stistä arvioitiin säästävän sa- toja miljoonia. Tuon logiikan mukaan ikäihmisen arvok- kuutta ei tarvitse lakiin pe- rustuen kunnioittaa. Vanhus on enenevässä määrin pal- velumarkkinoilla objekti, joi- ta myydään ja ostetaan julki- silla palvelumarkkinoilla.

Soteuudistuksessa on vä- kisin luotu rakenteita, jois- sa "valinnanvapauteen" van- noen ihmisryhmiä ostetaan ja myydään. Ne jotka itse pystyvät valitsemaan voivat käyttää palveluseteliä vali- tessaan yksityisen ja julki- sen palvelutuottajan välil- lä. Kun soteuudistuksen piti alun perin parantaa palvelu- ketjujen integraatiota, johti markkina-ajattelun nostami-

nen palvelujen kehittämisen moottoriksi ojasta allikkoon, eli ihmishuutokaupan raken- teiden tunkemiseen kaikkial- le sosiaali- ja terveyspalvelui- hin.

Palveluketjujen pilkkomi- nen ostettaviksi ja myytäviki- si tuotteiksi eli "tuotteistami- nen" johtaa integraation si- jasta vastakkaiseen kehityk- seen eli eri palvelujen osi- en entistä voimakkaampaan pirstoutumiseen.

Kehitys on syvenevässä ristiriidassa ihmisten inhimil- listen perustarpeiden kans- sa. Vammaisten "ei myytä- vänä" synnyttämä kapinalii- ke oli ensimmäinen vakava ja näkyvä väestön suosio- ta saanut protesti jo pitem- pään jatkunutta epähumaa- nia kehitystä vastaan.

Soten eteenpäin työntämi- tä markkinamallin suuntaan on ajettu viime vuosina tar- mokkaasti sotelobbareiden tukemana. Terveys- ja hoi- vabisnestä edistävien kes-

kuudessa vallitsee usko sii- hen, että markkinat ja ihmis- arvon kittaaminen rahassa ovat "korkein voima" kaikessa inhimillisessä toiminnas- sa, missä ihmisten kanssa- käymistä tai hoidon tarvet- ta voidaan muuttaa rahak- si ja voittojen saalituksen kohteeksi. Oikeasti ihmisar- voa ei voida mitata rahassa, vaan niin markkinoiden kuin palveluidenkin pitäisi olla alisteisia palvelujen käyttäji- en tarpeille.

Onneksi terveysbisneksen vallankaappausta vastaan on noussut voimakas kans- sanliike. On vielä epäselvää, siirtyykö soteuudistuksen lo- pullisen muodon hyväksy- minen eduskuntavaalien jäl- keen. Vai ajaudummeko sii- hen, että lakipaketti hyväk- sytään ja vaalien jälkeen sitä muokataan uusiksi bisnes- mallia läpi ajaneiden vaali- tappion jälkeen.

Huutolaiskaupan sallinut lainsäädäntö kumottiin ai- kanaan epäinhimillisenä ja ihmisarvon vastaisena. Kun modernin ihmiskaupan vas-

tainen kansanliike voimistuu riittävän vahvaksi, kasvaa niiden ihmisten joukko, joka hylkää verovaroilla tapahtu- van vammaisten, hoivapal- veluja tarvitsevien ikäihmis- ten ja muiden hoitoa tarvit- sevien ostamisen ja myymi- sen.

Tulee vielä aika, että soteuu- distus palaa alkuperäisten tavoitteidensa juurille, jossa terveyden edistäminen pa- laa arvoonsa julkisen vallan tehtävänä. Sen tärkein työ- väline palveluketjujen suju- vuuden kehittäminen tulee palauttaa elimelliseksi osak- si julkisia terveyspalveluja.

Ennen kuin koko väestöä yhdenvertaisesti palvelevat terveyspalvelut ovat todelli- suutta, on koko maassa luo- vuttava terveyskeskusmak- sujen perimisestä Helsingin esimerkin ja vuosikymmeniä voimassa olleen työterveys- huollon perusterveyden- huoltomallin mukaisesti.

Aktiiviset vammaiset,

ikäihmiset ja muut pitkäai- kaissairaat ovat yhteiskun- nan voimavara, eivätkä kul- uerä yhteiskunnassa, jossa ihmisarvoa kunnioitetaan ja heille annetaan oikeus osal- listua kansalaisyhteiskun- nan toimintaan aktiivisina kansalaisina. Maksamme si- tä varten veroja, että niiden turvin hyvinvointivaltion pe- rusrakenteet toimivat kaikki- en ihmisarvoa kunnioittaen. Siihen kuuluu vammaispal- velulain mukainen subjektiivinen oikeus niihin palvelui- hin, joiden avulla tasa-arvoa luodaan.

Antti Holopainen

Tapaturma- ja sairausinvalidi- dien liiton puheenjohtaja

Näkökulma: Ritva A. Korhonen

Sote - pelastus vai tuho?

Olen viime aikoina kuunnel- lut runsaasti luentoja sotes- ta ja maakuntauudistukses- ta ja osallistunut keskustel- luihin niistä. Vihdoinkin olen saanut luotua jonkinlaisen kuvan mitä ne sisältävät. Ai- nakin luulisin niin.

Alunperinhän soten piti tuoda suuret säästöt, yhdis- tää perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon palve- luita ja/ tai ainakin helpottaa hoitoon pääsyä. Sen piti lisä- tä valinnanvapautta ja saa- tavuutta terveyspalveluissa. Sosiaalipalveluista alussa en muista puhutun juuri lain- kaan.

Nyt näyttää, ettei noista tavoitteista toteudu mikään. Säästöjä ei tule. Erikoissai- raanhoito jää erilleen. Hoi- toon pääsyn helpottumisen- kin on monesta kiinni. Pal- velut karkaavat kauemmas, valvotaanko laatua tarpeek- si, ovatko tilat esteettömiä. Lahdessa kokeillaan kolmel-

la alueella palveluseteliä, yk- si iso mukana oleva uusista paikoista ei ole esteetön.

Miten sitten asiakasmak- sut muuttuvat? Entä matka- kustannukset? Nämä ovat vielä aivan auki. Miten pisteytys menee? Mikä on hen- kilökohtainen budjetti, mi- ten se muodostuu? Voiko palveluntuottaja valita asiak- kaat, vai onko kaikilla mah- dollisuus valita mieleisensä? Monta kysymystä on ilman vastausta.

Maakuntauudistus oikein hoidettuna voisi tuoda niitä säästöjä. Nythän joka kun- nassa on omat virkailijat ja päälliköt, ehkä sieltä joutai- si ainakin muutama johtajan virka poisikin.

Ovatko maakunnat sitten samanarvoisia keskenään, tuskinpa. Maakunnalle tulee päätösvalta asioihin, valtiol- ta vain rahat. Mitä tehdään kun rahat loppuvat? Mitä kaikkea määrätään laissa,

mitkä asiat jäävät maakun- nan valtaan?

Olin Sosiaali- ja terveys-

politiikan päivillä ja siellä esi- teltiin tutkimus sosiaalijoh- tajien mielipiteistä. Reilusti

yli puolet oli sitä mieltä, että soteen liittyvät suunnitelmat huonontavat palveluita.

Miten käy yhdistyksille jot- ka ovat saaneet rahaa kun- nilta? Koska monien yhdis- tysten toiminta liittyy terveys- ja sosiaalipalveluihin, miksi kunnat enää antaisi- vat näihin rahaa, miten maa- kunnat mahtavat suhtautua niihin. Myös Stean rahoituk- seen on tulossa muutoksia.

Löytyyhän joitakin hyöty- jjiä, isot terveysalan yritykset ja vanhus- ja muut palvelun- tuottajat.

Tulevaisuus näyttää mie- lestäni, näin vammaisen vanhuksen kannalta, pelot- tavalta.

Ritva A. Korhonen

Lahden seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry:n puheenjohtaja
Tsil ry:n iittohallituksen jäsen

Suomi antaa ensimmäisen maaraportin YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksesta

YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia koskeva yleissopimus hyväksyttiin jo kymmenen vuotta sitten. Sopimus tuli sitovaksi osaksi Suomen lainsäädäntöä kesäkuussa 2016. Suomen valtion tulee antaa ensimmäinen raporttinsa YK:lle 10.6.2018 toimenpiteistä, joihin Suomi on ryhtynyt vammaissopimuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. STM ja UM viimeistelevät lausuntoa, joka on tällä hetkellä lausuntokierroksella.

30 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöelimenä toimiva Vammaisfoorumi edustaa n 300 000 vammaista Suomessa ja antaa Suomen virallisen maaraportin ohella oman rinnakkaisraporttinsa. Sen tausta-aineiston keräämiseksi **Eduskunnan ihmisoikeuskeskus** ja **Vammaisfoorumi** järjestävät kyselyn 15.3.-30.5.2018. Kysely löytyy usean vammaisjärjestön kotisivuilta. Lisäksi Kynnyksen sivulta voi tulostaa paperiversion täytettäväksi ja postitettavaksi Kynnykseen, Näkövammaliiton ja Invalidiliiton kotisivuilta löytyy täyttöapua myös puhelimen välityksellä.

Ensimmäinen maaraportti on ainoa joka kattaa kaikki YK:n sopimusartiklat. Siksi kyselykin kattaa kaiken. Lomaketta hiottiin pitkään, koska Vammaisfoorumi ja Ihmisoikeuskeskus toivoivat saavansa eri tavoin vammaisten henkilöiden näkemyksiä laajalti tietoonsa voidakseen laatia tasapainoisen ja näkemyksellisen rinnakkaisraportin, josta välittyy vammaisten ihmisten omat näkemykset vammaisopimuksen toteutumisesta heidän arjessaan.

Ei myytävänä! -kansalaisaloitteen kampanja keräsi huimat 70 000 nimeä. Olisi todella tärkeää saada Vammaisfoorumin ja Ihmisoikeuskeskuksen kyselyn kautta YK-vammaisten oikeuksien sopimuksen ensimmäiseen rinnakkaisraporttiin mahdollisimman paljon vammaisten henkilöiden kokemuksia. Raportti toimitetaan YK:n vammaisten oikeuksien komitealle, joka aikanaan käsittelee sen yhdessä virallisen maaraportin kanssa ja

antaa Suomelle huomionsa ja suosituksia.

Haastattelin aiheeseen liittyen Vammaisfoorumin pääsihteerä **Pirkko Mahlamäkeä** hänen näkemyksistään.

Miten YK:n vammaisopimuksen ratifiointi on näkemyksenne mukaan mennyt Suomessa?

Isoin ongelma on se, että sopimuksen käytäntö on toteutunut muodollisen minimin mukaan niin kuin moni muukin asia tämän hallituksen aikana, että passiivisesti suhtaudutaan vammaisia koskevien asioiden hoitamiseen: tehdään vain minimi.

Lakimuutokset, mitä piti tehdä pakkokeinoin ja itse määräämisen osalta, ovat edelleen kesken. Vammalakien viitekehitys, miten maakunta tulee toimimaan, ja rahoituslait, ovat avoimina, samoin uudet vammalait. Ne elimet, joiden pitäisi valvoa ja edistää vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia, ovat hukumassa työtaakkansa alle.

Vammaisten ihmisoikeuskomitea toimii laajemman neuvottelukunnan alaisena, sen toiminnan vaikutavuudesta on vasta vähän näyttöä. Vaikeudet johtuvat osin rakenteellisista seikoista, mandaatin kapeudesta. Nähtäväksi jää saammeko sopimuksen toteutumiseen vaikutusta oikeuksien edistämiseksi. Toimivalta on puristettu kovin pieneksi. Aktiivinen osallistaminen ja tehokas kuuleminen osana ratkaisujen tekoa, on vielä vain ajatuksen tasolla.

Kaksi vuotta sitten juhlimme Pikkuparlamentin edessä sopimuksen ratifiointia Suomessa. Kuinka pitkä koko prosessi oli ja oletteko ollut mukana tässä alusta alkaen?

Olen ollut mukana koko prosessissa – jo siitä alkaen, kun sopimusta valmisteltiin, vuodesta 2002.

Mitä YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimus merkitsee tavanvammai-

Leena Kaisa Honkonen

Vammaisfoorumin pääsihteerä Pirkko Mahlamäki.

selle ihmiselle arjessa?

Mahdollisuuksia on, että ihmisoikeudet kuuluvat myös vammaisille, mutta paljon työtä on vielä tehtävänä: mm. esteettömyyden eteen pitää tehdä laaja-alaisesti työtä ja parannusta. Tämä vaatii hallinnon tasolla paljon päätöksiä ja tahtotilaa poliittisiin muutosprosesseihin.

Onko vammaissopimuksen noudattamisesta tai sanktioita noudattamatta jättämisestä jo oikeuden päätöksiä?

On. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaltakunta on joissain ratkaisuissaan viitannut vammaisyleissopimuksen mm. esteettömyysvaatimukseen pankkipalvelujen tarjoamisessa. Näkövammaiselle henkilölle pankki joutui myöntämään kohtuullisena mukautuksena pankkitunnukset pisteellä. Lautakunnan ratkaisusta on korkein hallinto-oikeus ollut samaa mieltä. Myös vammaisella

henkilöllä on oikeus käyttää pankin palveluja tarvittaessa kohtuullisin mukautuksin.

YK:n yleissopimusta valvovan vammaisten henkilöiden oikeuksien komiteaan Suomea koskien ei ole vielä ratkaisuja ehtinyt tulla. Ruotsissa omakotitalossa asuva vammaisen henkilö halusi rakentaa pihalleen terapia-altaan. Kunta kielsi rakentamisen kaavaan vedoten, mutta vammaisten henkilöiden oikeuksia valvova komitea totesi, että asukkaalla on oikeus kuntoutukseen, ja ruotsalainen kunta joutui perumaan kaavan toteuttamiseen perustuneen päätöksensä. Tanskassa vietiin kohtuullisiin mukautuksiin liittyvä asia EU-tuomioistuimeen koskien rajausta, mikä on kohtuullinen mukautus yhtenäisen työajan pituuden suhteen vammaisen henkilön kohdalla.

Miten virkamiesten tietoisuutta ja ymmärrystä sopimuksen sitovuudesta ja noudattamisesta saadaan lisättyä ja sopimukseen pohjaisista painoarvoa?

Painoarvohan sillä on jo. Pitää vain jatkuvasti muistuttaa, että sopimus on sitova. Ja että meillä järjestöillä on oikeus ja velvollisuus osallistua kaikkeen vammaisia koskevaan päätöksentekoon.

Millä tavalla Suomen virallinen maaraportti poikkeaa vammaisjärjestöjen ja ihmisoikeuskeskuksen tekemästä rinnakkaisraportista?

Virallinen raportti keskittyy kertomaan voimassaolevasta lainsäädännöstä, laista kirjoissa. Me kerromme, miten lait toteutuvat tai eivät toteudu vammaisten arjessa. Ja miten oikeuksien käyttäminen toteutuu. Kolikon kaksi eri puolta, teoria ja käytäntö.

Lopuksi vielä: Mikä on henkilökohtaisesti mielenartikkelanne ja miksi?

Niitä on monta, mutta henkilökohtaisesti olin mukana kuntoutusartiklan valmistelussa ja sitä kohtaan tunnen lukkarinrakkautta. Kuntoutus on väline, että voimme toteuttaa oikeuksiamme, ja sen tunnistaminen YK:n tasolla on merkittävää.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto peräänkuuluttaa YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumista käytännön tasolla. Sopimuksella sinällään ei ole merkitystä, ellei se saa sille kuuluvaa painoarvoa, toteaa liiton toiminnanjohtaja **Sari Laiho**. Sopimuksen noudattamista onkin seurattava tarkkaan ja epäkohdat nostettava esiin. Päätäjien on ymmärrettävä, että sopimus todellakin velvoittaa, nyt kun se on vihdoinkin saatu ratifioitua myös meillä täällä Suomessa, Laiho toteaa.

-Ihmisoikeussopimuksen toteutumisen varmistaminen vaatii alueyhteistyötä jatkossa enemmän. Yhteistyötä täytyy tiivistää ja kehittää eri vammaisjärjestöjen välillä. Vammaisneuvostojen taustaorganisaatioiden kehittäminen ja valmistautuminen sitä kautta maakunnallisten vammaisneuvostojen kautta sote-vaikuttamiseen kansainvälisen vammaisliikkeen "Ei mitään meistä ilman meitä – Nothing about us, without us" -periaatteen mukaisesti. Tämä nousee maakuntaudistuksen myötä yhä tärkeämpään asemaan, sanoo lakimies **Petteri Pitkänen**, joka edustaa Invalidiliittoa Vammaisfoorumin vaikuttajaverkostossa ja toimii Suomen sosiaali- ja terveysministeriön raportin johtajana.

Teksti: **Sari Lehikoinen**

"Ihmisoikeusasioiden opiskelu voi auttaa vammaisia ja heitä edustavia järjestöjä taistelemaan syrjintää vastaan ja ehkäisemään sitä tulevaisuudessa..."
Louise Arbour, Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusvaltuutettu "Ihmisoikeudet Kyllä!" -käsikirjassa.

Mika Niikko.

Olavi Ala-Nissilä.

Tarja Filatov

Mitä mieltä aktiivimallista – kysyimme kolmen kansanedustajan näkemyksiä

Kansanedustajat Tarja Filatov (sdp), Mika Niikko (ps) sekä Olavi Ala-Nissilä (kesk) vastasivat aktiivimallia koskevaan pikagalluppiin.

Miten mielestäsi aktiivimallin tarkastelu-kohta 1.1.-31.3.2018 jakson tulos onnistui, kun vain noin puolet täytti aktiivimallin ehdot?

Tarja: Aktiivisuus ei ole kasvanut. Vuosi sitten aktiivitoimissa oli saman verran ihmisiä. Kelan tilastojen mukaan yli puolelta leikataan työmarkkinatukea. Ansiosidonnaisen turvan puolella ei vielä ole kattavia tuloksia, mutta niistä kassoista, joista tietoa on, tulokset näyttävät samalta kuin vuosi sitten. Se, että aktiivisuus ei ole lisääntynyt ei johdu työttömistä, vaan siitä, että aktiivitoimia ja keikkatöitä ei ole tarjolla.

Mika: Huonostihan se onnistui, kun hallitus ei onnistunut luomaan yhdenvertaista aktiivimallin väylää. Lähestymistapa toimii huonosti.

Olavi: Ensimmäisestä jaksosta kerättiin kokemusta. Hallitus kuuli palautteen ja sen perusteella mallia parannetaan. Kehysriihessä päätettiin uusista toimista, joilla voi täyttää aktiivisuus-ehdon. Näihin kuuluu mm. omaehtoinen opiskelu. Lisäksi jatkossa ammattiliiton tai -järjestön, kansalaisjärjestön, kunnan tai muun vastaavan tahon järjestämään työllistymistä edistävä valmennus tai toimintaan osallistuminen kerryttää myös aktiivisuusehtoa. Tärkeintä on saada nuorille ja työky-

kyisille työtä – se on elämässä tärkeää. Nyt kun työllisyys paranee kaikkialla Suomessa, niin siihen on entistä paremmat mahdollisuudet.

Onnistuiko hallitus uuden systeemin luomisessa?

Tarja: Ei. Lain toimeenpano on ollut sekavaa. Ihmiset eivät tiedä, mitä heidän tulisi tehdä. Alkuvaiheessa edes Kelassa eikä te-toimistoissa tiedetty miten toimia.

Mika: Systeemi on keskeneräinen vielä. Uudistukset ja kannustimet ovat lähtökohtaisesti hyviä asioita – hyvä, että kannustetaan. Mutta se, mitä ja miten tehdään, on eri asia. Hallitus valitsi ensimmäisessä aktivointimallissa keppilinjan työttömille, eikä halunnut tehdä eroa yksilöllistä erilaisten työttömien kesken muun muassa alueellisesti ja elämäntilanteen perusteella. En ole aktivointia vastaan, mutta nykyinen aktiivimalli on osalle työttömistä kohtuuton. Siksi äänestin sitä vastaan. Hallitus toi liian keskeneräisen mallin toteutukseen.

Olavi: Olemme saaneet mallista monenlaista palautetta ja myös paljon positiivista palautetta. Pidemmällä aikavälillä nähdään, kuinka hyvin malli toimii ja kuinka se kehittyy.

Vaarantuuko kansalaisten toimeentuloturva haaste tällaisella negatiivisella pakkokeinolla, kun tiedettiin jo etukäteen, ettei te-keskukset pysty tarjoamaan työttömille työnhakijoille aktiivimallin mukaista työttömyys-

koulutusta tai 18 h työvelvoitetta jakson aikana?

Tarja: Kyllä. Malli on kohtuuton ja perustuslakivaliokuntakin kritisoi sitä yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Mika: Kyllä näin on.

Olavi: Ei mielestäni vaarannu, koska aktiivisuuden puute johtaa käytännössä yhteen omavastuupäivään (4,65 % vähennys työttömyysturvan maksimitasosta). Lisäksi tarvittaessa toimeentulo turvataan toissijaisilla tuilla. Hallitus kuuli palautetta ja te-toimistojen resursseja lisätään. Aktiivimallin toimeenpanoon tulee lisää käsipareja 206 henkilötyövuotta ja työllisyysmäärärahoihin lisää 11,2 miljoonaa euroa. Hallitus toteuttaa ely-keskusten toiveet täysimääräisesti sekä työllisyysmäärärahojen että henkilöstöresurssien osalta. Tämä osaltaan auttaa työttömiä löytämään töitä ja turvaa tasa-arvoisia mahdollisuuksia aktiivisuuden osoittamiseen kautta maan.

Miten olisi pitänyt toimia toisin ja millä tavalla systeemiä saataisiin positiivinen kannustemalli työllistymiseen ja/tai muunkoulutuksellisempi?

Tarja: Lisätä aktiivitoimien kirjoa ja määrää sekä käyttää nyt byrokratiaan kuluvat varat ja henkilöstöresurssit henkilökohtaisempaan työllistytystukeen. Malli on tehty väärin päin. Valtion pitää velvoittaa tarjoamaan aktiivitoimia ja kannustaa myös taloudellisesti osallistumaan. Ylimääräinen työttömyysturvan leikkaus pitää perua,

koska köyhyys passivoi, ei aktivoi. Lisäksi aktiivitoimien kirjoa pitää kasvattaa. Esimerkiksi Kelan terveydellinen kuntoutus pitäisi ehdottomasti olla mukana.

Mika: Esimerkiksi teknologiaa voitaisiin käyttää nykyistä enemmän muunkoulutukseen maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Ja aktiivimallin toteuttamiseen olisi pitänyt olla pidemmät siirtymäajat, jotta TE-keskukset olisivat voineet tarjota paremmin palveluitaan ja kehittää omaa toimintaansa.

Olavi: Olisi ollut hyvä, että TE-palveluihin olisi lisätty resursseja jo aikaisemmin. Hallitus päätti myös työasuntovähennyksen nostamista reippaasti 450 euroon kuukaudessa. Esimerkiksi kotimaakuntani Uudessakaupungissa sillä on huomattava merkitys.

Voiko mielestäsi vapaaehtoistyötä kolmannella sektorilla hyväksyä aktiivimalliin mukaan kannusteeksi työttömälle työnhakijalle yhteiskunnalliseen aktivoitumiseen ja elämisen mielekkäämmäksi tekemiseen?

Tarja: Kyllä. Nyt työttömyysturvassa on jopa esteitä vapaaehtoistyöhön osallistumisen ja omaehtoisen kouluttautumisen.

Mika: Kyllä. Tämä on tosi tärkeää. Ilman muuta pitää hyväksyä kolmannen sektorin tekemä vapaaehtoistyö, jossa on tuhansia vapaaehtoisia päivittäin ja viikoittain auttamassa mm. ruoka-avun puolella. Sadat tuhannet ihmiset auttavat toisia ihmi-

siä vapaaehtoisesti lasten, nuorten, ikäihmisten, vammaisten ja köyhien hyväksi tehtävässä vapaaehtoistyössä kolmannella sektorilla, seurakunnissa, läheisten parissa ja naapurustoissa. He tekevät hiljaista, hyvin arvokasta työtä. Vapaaehtoistyö pitää hyväksyä aktiivimalliin aktiivisuuden osoituksena sekä ammatillisena työharjoitteluna. Pitäisi yksilökohtaisesti määritellä yksilöiden aktiivisuustoimenpide.

Olavi: Mielestäni sitä voisi harkita, jos täsmennyksiä aktiivimalliin vielä tehdään.

Saat kirjoittaa vielä 1-2 lausetta kehitysehdotukseksi Aktiivimalli 2:n parannukseksi.

Tarja: Malli pitää perua ja tehostaa henkilökohtaista työllistytystä ja lisätä mahdollisuutta kouluttautua.

Mika: Pitäisi ottaa huomioon työkyvyn menettäneiden tilanteet yksilöidymmin esim. ne, jotka eivät pääse eläkkeelle, kun Kela-lääkärit eivät ole päästäneet, koska he eivät ole aidosti työmarkkinoiden käytettävissä pysyvästi huonontuneen kuntosu vuoksi. Pitäisi mm. henkisesti sairaiden kohdalla tutkia tilanteet yksilöllisesti, koska heidän tilanteensa ei tule esiin työvoimatilastoissa. Kolmas sektori pystyisi tarjoamaan paljon nykyistä enemmän tukea muun muassa syrjäytyneiden ja mielenterveysongelmaisen kuntoutumiseen, jos järjestöjä resursoitaisiin paremmin.

Olavi: -

Sari Lehikainen

”Näetkö sen onnettoman hamsterinpyörän?” – Aura Kaskisydän

Olet työllistänyt itseäsi eri tavoin, millaista työllistyminen on kohdallasi ollut?

Olen tällä hetkellä tuki-työllistettynä SKP:lle tehden assistentin monenlaisia töitä.

Minulla on oma kevytyritys kaverini kanssa. Toimimme erityis-seksuaalineuvojina ja kasvattajina.

Kerroit eräässä tilaisuudessa, että ainoa mahdollisuutesi työllistyä oli perustaa yritys. Mitä se tarkoittaa käytännössä: saatko tuloja siirrettyksi yritykseen, josta maksat itsellesi palkkaa sallittujen kuukausiansioiden verran ja tasoitat tulotasoa niinä kuukausina, kun et kykene töihin sairautesi vuoksi?

Näen, että perinteinen yrittäjä-polku on minulle täysi mahdollisuus, koska eläke estää sen ja muut yhteiskunnalliset tuet, jotka ovat liitettyinä eläkkeeseen, joita ilman en yksinkertaisesti selviäisi.

Vammaisena ihmisenä en saa yrityslainaa tai tukea, koska toimintaani ei usko-

ta. Olen myös kokeillut etsiä toimitiloja, jotka ovat tyssänneet siihen, kun toimintaani eivät vuokranantajat tahdo uskoa. Olen nähtävästi liian suuri riski.

Vaatii todellakin vakautta päättävyyttä, kekseliäisyyttä ja hulluutta pyrkiä eteenpäin valitsemallaan tiellä. Helpompi olisi luovuttaa ja vain olla. Mutta se ei taas käy persoonani kanssa yhteen.

Joutuuko vammaisen ihminen jonkinmoiseen kannattavuusloukkuun työllistäessään itsensä, kun Kelan palkkatyöraja on melko matala: brutto 737,45 e/kk. Millä tavalla vammaisten ihmisten tosiasiallisia työllisyysmahdollisuuksia mielestäsi voisi parantaa?

Olen pennusta saakka hommaillut kaikkea ja ollut työelämässä mukana 15-vuotiaasta saakka. En vaan osaisi olla tyytyväinen elämääni, jos en voisi tehdä jotain hyödyllistä. Se tukee itsetuntoa ja antaa tarkoituksen, ainakin minulle.

Mutta ilmaiseen pajatyö-

hön tai vastaavaan en ikinä voisi taipua. Omaan kuitenkin neljä ammattitutkintoa, se olisi mielestäni todella alentavaa. On jo tarpeeksi alentavaa myydä osaamistaan ja ammattitaitoaan tuki-työllistettynä, mutta myös se on alentavaa, että sitä työtä joutuu tekemään ”ilmaiseksi” naurettavan tulo-ajan takia.

Ei tuosta verojen ja muiden kulujen jälkeen paljoo jää käteen, tällä hetkellä itse asiassa olen siinä tilanteessa, että maksan siitä, että käyn töissä. Vastaavassa tilanteessa on monia muitakin vammaisia.

Olet vielä nuori ihminen. Millaisena näet oman työllisyytesi kehittymisen seuraavien viiden vuoden aikana?

Se että kykenenkö työllistymään tai ylipäänsä kannattaako se, jää nähtäväksi.

Minua pelottaa tulevaisuus itseni ja muiden kaltaisten puolesta. Näen valvopainajaisia joskus aiheesta ja välillä ahdistaa niin, että se tuntuu fyysisenä kipuna.

Tuntuu, ettei minulla ole mitään mahdollisuuksia hallita omaa elämääni, koska yhteiskunta ei sitä arvosta, eikä arvosta sitä panosta, jonka yritän omalta osaltani antaa.

Muuttuuko vammaisiin ihmisiin kohdistuva asenneilmapiiri sallivammaksi työllistymisen suhteen lähivuosien aikana? Miksi/Miksi ei?

Asenneilmapiiri tulee kovenemaan, koska kilpailemme samoista työpaikoista tavallisten hakijoiden kanssa.

Lisäksi vammaisviha on jo nostanut ikävästi päätään poliittisessa päätöksenteossa ja kansalaisten asenteissa. En usko, että vammaisiin kohdistuvat asenteet tulevat helpottumaan millään ulottuvuudella.

Vammaisverkostolla, johon kuulun, oli valmistelukokous paneelikeskustelutilaisuuden valmisteluun liittyen. Eräs henkilö siellä tiesi kertoa, mitä poliittisella puolella valmistellaan kaikessa hiljaisuudessa. Tosin ei niin hiljaisesti, etteivät vammaisjärjestöt olisi saaneet vihiä aiheesta. Homma koskee vammaisten ihmisten työllisyyttä, ja näin ollen elinikäistä köyhyyttä.

Mikä muuttuu?

Kuukausittaista ansaintarajaa ollaan vielä entisestään heikentämässä. Olenaisina muutoksina tulee

olemaan: Bruttomääräistä tulorajaa alennetaan ja eläkkeen lepäämään jättämisen mahdollisuus poistuu. Et saa korotettua vammaistukea, mikäli menet työelämään. Eläke pienenee lineaarisesti palkkasi suhteessa tämän tiedon mukaan. Asumistukin on joka tapauksessa riippuvainen tulorajoista.

Herää hyvin vahva ky symys, että jos tämä ei ole rakenteellista syrjintää, niin mikä sitten on?

Onko tämä millään muotoa kohtuullista? Entä ihmiselämää ja arvoa tukevaa?

Yhteiskunta maksaa meilekin ammattikoulun, yliopiston ja korkeakoulut. Tämän jälkeen se ilmoittaa tällaisella lakisäädöksellä, että kiitos mielenkiinnosta, sinua emme halua työpaikoillemme vain koska käytät apuvälinettä tai sinulla on sairaus. Meillä on paljon akateemikkoja, insinöörejä, sähkömiehiä, toimistotyöntekijöitä ja monia muita ammattinsa osaavia, koulutettuja ja täysin päteviä ja kykeneviä ihmisiä reservissä tällakin hetkellä. Heidän on hirvittä-

vän vaikea työllistyä, koska rakenteelliset puitteet ovat hankalat ja osaltaan estävät työllistymisen, vaikka löytyisi työnantaja joka haluaisi palkata vammaisen henkilön.

Jos palkkaaminen on noin hankalaa, kuinka yrittäjyys toimii jatkossa?

Vain harva yritys tuottaa saman tien voittoa. Usein vasta toisena tai kolmantena vuotena yrittäjä voi nostaa itselleen oikeaa palkkaa.

Vammaisille ja sairaille henkilöille ei myönnetä lainoja kauhean helposti saattikka yrityslainoja. Ei luoteta siihen, että homma kannattaisi kovinkaan pitkään. Ainoa mahdollisuus on saada yritysenkeli tai sijoittaja, jotta tämä auttaisi sinua alkuun. Ja sitten se kysymys, mistä riivit kasaan alkupääoman?

Toki on olemassa ukko.fi -kaltaiset palvelut, mutta siitähän taas päästään takaisin pisteeseen A eli palkan-saajan ongelmiin – eläkkeen kanssa.

Sari Lehikoinen

Aura Kaskisydän.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto näkyy SuomiAreenalla

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on mukana SuomiAreena-tapahtumassa Porissa 16.-19.7.2018

16.-18.7. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto esillä ständillä, mukana Porin sairaus- ja tapaturmainvalidit ry

16.7. klo 12.40- 13.00 MTV-lavalla yleisövisailua asenteista, juontaa **Sari Laiho**

19.7. klo 11.30-12.30 Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto mukana Napakymppi! – osatyökykyiset mahtavana mahdollisuutena -keskustelutilaisuudessa yhdessä Hengitysliiton, Invalidiliiton ja SATAOSAA-hankkeen kanssa. Tapahtuma järjestetään Kaupungintalon pihalla.

Poiketkaahan jos liikutte Porin suunnalla!

Projektipäällikkö Simo Liikanen.

Yhdenvertaisen työelämän puolesta – Simo Liikanen

Ohjaat ja neuvot työelämään liittyvissä kysymyksissä. Miten se käytännössä toimii?

Ammattiopisto Spesiassa on erikoistuneita uraohjajia ja työhönvalmentajia, jotka auttavat valmistuvia opiskelijoitamme rakentamaan omia polkujaan opintojen jälkeiseen aikaan. Tulemme opiskelijoiden tueksi opintojen loppuvaiheessa. Keskustelemme erilaisista vaihtoehdoista, mahdollisuuksista ja niihin liittyvistä tukimuodoista. Teemme opiskelijoiden kanssa erilaisia harjoituksia joskus ryhmissä ja joskus henkilökohtaisesti. Tarvittaessa olemme mukana kokoamassa opiskelijalle hänen tarpeensa mukaisia tukiverkostoja. Lisäksi tietysti etsimme koko ajan sopivia työllistymismahdollisuuksia.

Kertoisitko hieman STM:n rahoittamasta Fokus-hankkeesta, jota Ammattiopisto Spesia hallinnoi ja kehittää? Miten Keski-Uudenmaan malli toisen asteen opiskelijoiden työelämään siirtymisen tueksi toimii?

Fokuksen kohderyhmänä ovat Keski-Uudellamaalla ammattiin valmistuvat osatyökykyiset. Kehitämme tulevaa maakuntahallintoa varten toimivaa uraohjauspolun mallia opintojen, ni-

velvaiheen ja opintojen jälkeiseen aikaan. Hankkeessa parannamme opiskelijoiden työllistymisvalmiuksia ja verkostotyötä palveluntuottajien kanssa. Selvitämme myös toimivimmat palvelumallit tukemaan työllistymistä silloin, mikäli työpaikkaa ei välittömästi valmistumisen jälkeen löydy. Fokus liittyy STM:n OTE (Osatyökykyisille tie työelämään) -kärkihankekokonaisuuteen.

Mitä se vaatii osatyökykyiseltä ihmiseltä? Vaatii-ko minkä verran vammaiselta opiskelijalta omaaloitteisuutta, mistä hän saa tietoa ja apua työllistymiseensä?

Tulos on tietysti paras, kun osaa itse asettaa tavoitteensa ja toimia pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti niiden eteen. Omien vahvuuksien tunnistaminen on tässä varmasti tärkeintä. Aina tämä ei kuitenkaan ole helppoa. Kaikkea ei tarvitse tehdä yksin, vaan oppilaitoksen tukihenkilöt ovat mukana selvittämässä erilaisia mahdollisuuksia ja auttamassa niiden saavuttamisessa. Myös verkostot ovat usein oikein hyödyllisiä tässä. Perinteisten työvoimapalvelujen lisäksi olemme panostaneet Keski-Uudellamaalla Ohjaamoihin, joista saa nopean ja osaavan henkilökoh-

taisen avun läheltä jokaisen omaa asuinpaikkaa. Koulutetut työkykykoordinaattorit ovat kullannarvoisia auttajia myös.

Keitä on mukana kehittämässä mallia?

Ammattiopisto Spesian lisäksi mallin kehittämisessä ovat olleet mukana Keuda, Seurakuntaopisto, Hyria ja Hyria-säätiö. Asiantuntijapua olemme saaneet Kuntoutussäätiöltä, Vatesilta ja keskeisiltä vammaisjärjestöiltä. Lisäksi apuna ovat olleet KELA, Te-toimisto, TYP, kuntien eri palvelut ja terveyspalvelut. STM:ltä olemme saaneet tukea työkykykoordinaattorikoulutuksen järjestämiseen hankkeen toimijoille. Vahva tukija on ollut myös THL.

Monistetaanko malli ympäri maata toteutettavaksi eri toisen asteen oppilaitoksien kautta työllisyyttä helpottamaan vai haetaanko kumppaniksi TE-toimistoja?

Keski-Uudenmaan jälkeen olemme alustavasti ajatelleet levittävämme hankkeen mallia ensi vaiheessa muille ammattiopisto Spesian toimipaikoille. Työkykykoordinaattori-Ohjaamo -mallia on tarkoitus laajentaa myös muualle Suomeen.

Sari Lehikoinen

EU:n Vammaiskortti: järjestöjen yhteinen voimannäyte

EU:n Vammaiskortti on vapaaehtoinen kommunikoinnin ja osallistumisen apuväline. Se on tarkoitettu ihmisille, jotka tarvitsevat erityistä tukea osallistumisessa yhteiskuntaan. Tämänhetkisen tiedon mukaan Vammaiskortti tulee haettavaksi Kelan kautta toukokuun loppulla. Kortista peritään pieni maksu.

Vammaiskorttitoimisto neuvoo

Vammaiskorttitoimisto on aloittanut toimintansa vuoden 2018 alussa. Toimisto tekee työtä EU:n Vammaiskortin tunnettuuden lisäämiseksi sekä kortin kehittämiseksi. Vammaiskorttitoimisto järjesti alkuvuodesta muutamille tulevalle käyttäjälle kokeilun, kuinka vammaiskorttia haetaan Kelan kautta. Erään kokeilijan mukaan Vammaiskortin koemielessä toteutettu haku onnistui hyvin avustajan kanssa.

Vammaiskorttitoimistoa koordinoi Kehitysvammaisten Palvelusäätiö ja ohjausryhmänä toimii Vammaisfoorumi. Toimintaa tukee STEA. Vammaiskorttitoimiston kautta voi tilata Vammaiskortista kertovia esitteitä jaettavaksi eteenpäin sekä tuleville kortin hakijoille että palveluntarjoajille. Loppukeväästä on tulossa käyttöön myös soittajalle maksuton palvelunumero, jossa he vastaavat EU:n Vammaiskorttia koskeviin kysymyksiin kolmena päivänä viikossa. Syksyllä 2018 järjestetään yhdessä paikallisten järjestöjen kanssa aluekiertueen, jossa on mahdollista tavata ja saada lisätietoa kortin ja järjestöjen mahdollisuuksista.

Mikä on Kelan rooli?

EU:n Vammaiskortti ei ole Kelan lakisääteistä toimintaa, mutta Kela on lupautunut järjestöjen avuksi kortin hakemisvaiheessa. EU:n Vammaiskorttia voi hakea lähettämällä hakemuslomakkeen Kelaan. Hakuohje ja lomake löytyvät Kelan verkkosivuilta ja Vammaiskortti.fi-sivulta toukokuussa 2018. Lomakkeita voi myös pyytää Kelan palvelupisteistä. Kela tarkistaa, onko kortin hakijalla voimassa oleva kortin kriteeristön mukainen päätös (esim. eläkkeensaajan hoitotuki tai vammaistuki tai kuljetuspalvelupäätös tai henkilökohtaisen avustajan päätös, mikä oikeuttaa saada korttiin tunnus A, jolloin avustaja pääsee vammai-

sen työnantajansa mukana edullisemmin/ilmaiseksi tilaisuuteen, jossa hän avustaa työnantajaansa). Lista päätöksistä löytyy osoitteesta www.vammaiskortti.fi. Jos henkilöllä on jokin voimassa oleva listan päätöksistä, Kela perustaa hakijan tiedot kortin tilausjärjestelmään.

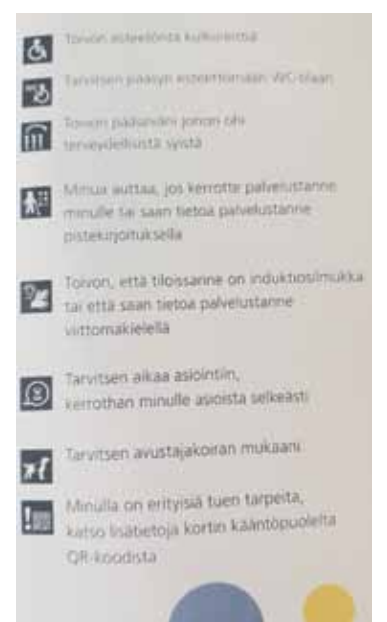
Mitä Vammaiskortin hakijan pitää itse tai tukihenkilönsä avustamana tehdä?

Kortin hakija saa sähköpostitse linkin tilausjärjestelmään verkossa, jossa hän täydentää korttihakemuksensa loppuun joko itse tai tukihenkilönsä avustamana. Tilausjärjestelmä on mahdollisimman esteetön ja saatavuttava. Asiakasraadit sekä asiantuntijat ovat testanneet kortin toimivuutta. Osalle tulevista vammaiskortin käyttäjistä kortin hakeminen omatoimisesti verkon kautta voi olla haastavaa, joten kaikki mahdolliset tukijoukot ovat tarpeen. Toiveena on, että järjestökenttä tukee mahdollisuuksiensa mukaan Vammaiskortin lanseerauksen Suomessa.

Ilmoittaudu mukaan tukijoukkoihin?

Ilmoita itsesi tai oma organisaatiosi Vammaiskortin tukijoukkoihin tästä linkistä niin otamme sinuun yhteyttä ja kerromme lisää: <https://link.webropol.fi/survey/aa7c8be1-1cef-402d-ae1d-93a97aa400c2?displayId=Fn1497261> (paina lopuksi enter).

Sari Lehikoinen

Ajatelmia, hajatelmiä

- Ei ole lupaa mun toivoa mitään vaan vaikka kuljen länteen ja itään.
Se vain leikki on luvaton...

Voi kait kirjoituksen näinkin alkaa. Nyt aloitettiin.

Porin sairaus- ja tapaturmainvalidien viimeinen "kaupunkikerho" ennen kesäpaikalle siirtymistä kokosi jälleen aktiivisen joukon jäsenistöä yhteen. Tällä kertaa kerholaiset saivat kirjoittaa paperille ajatuksiaan, mietteitään yhdistyksen toiminnasta tai kerhopäivistä vapaamuotoisesti. Kysymys oli kollektiivisen tarinan aikaansaamisesta. Ei siis yksin, vaan yhdessä. Tässä osa kirjoitetuista kommentteista, osa jäi sanomiseksi paikan päällä.

- Tiistai on kiva. Silloin on meillä tila Nuorisotalolla ja hauskat tunnit siellä. Me laulamme, joskus viisastumme, kun vierailijat pitävät esitelmiä maamme viisaiden (?) ajatuksista ja he kun tietävät vanhojen elämästä niin kovin paljon. Onko näin?

Kirjoittajan kysymykseen voisi vastata, että tokkopa maamme "viisaat" osaavat edes unissaan asettautua asemaamme, että tietäisivät todellisuuden.

Yhdistyksessämme on kuultu sekä vieraiden että oman väen alustuksia ajankohtaisista asioista. Varsinkin soteen liittyvät kiemurat ovat olleet usein asialistalla. Valinnanvapaus, henkilökohtainen budjetointi sekä monet muut avoinna olevat kysymykset eivät korkeaa arvosanaa saa jäsenistöltä, jos arvosanaa lainkaan. Hallitus

käy ikäihmisten, sairaiden, köyhien, työttömien "taskuilla" liiankin tiuhaan tahtiin.

- Asiaa. Virkistävää porukkaa. Kiva tulla porukkaan.
- Mukavaa yhdessäoloa ihanien ihmisten kanssa.

Hieno juttu. Jotain siis tässä liiton ja yhdistyksen toiminnassa täytyy olla, koska se saa olemaan ja tulemaan mukaan kerta toisensa jälkeen. Päivänpolttavien asioiden seurannan lisäksi pelit, laulut, seurustelut luovat oman virkistytymiselementtinsä. Puheaiheita on laidasta laitaan. Myös vitseille on sijansa, huonoillekin, vai onko sellaisia.

Tämä hyvinvointitunne tulisi saada "myytyä" niillekin, jotka eivät vielä ole meitä löytäneet.

Viisastumme toisiamme kuunnellen, auttaen, oppiottaen.

- Täällä saa tietoa mitä ei muualta saa.

Ota välittäminen työkalupakkiisi

- En ole tarvinnut yhdistystä, mutta olen halunnut antaa tukeni yhdistykselle. Henkilökohtaisesti en ole kokenut kielteisistä, entä muut, en tiedä.

Monet pitkäaikaiset jäsenyydet pelkän kannatuksen vuoksi eivät ole poikkeuksellisia.

Jäsenistössämme on monia tällaisia henkilöitä. Eivät käy kerhoissa, mutta haluavat olla kuitenkin mukana edistämässä hyviä arvoja. Kiitos siitä. Meitä kaikkia tarvitaan. Toki toivoisimme näkevämme jäsenet "livenä" tilaisuuksissamme. Ja uudet jäsenet, tervetuloa.

Tästä se alkaa. Ajatusten kirjaaminen tyhjälle paperille. Kuva: Terttu Elomaa

Kerhojemme ohjelmatarjontaa on vaihtelevaa. Joskus mennään vierailijoiden ehdoilla, joskus omaa pientä ohjelmaa esittäen. Kaikilla on "vapaus" tuoda itsensä julki. Musiikkipuoli jää pakosta yhteislauluihin ilman säestystä, koska valitettavasti joukostamme puuttuu tällä hetkellä soittotaitoinen. Vai onko rima missä? Kaikesta huolimatta ja puheensorinoista päätellen ei väki pitkästy. Kokoontumisille varattu aika kuluu nopeasti.

- Tämä yhdistys pitää sisällään suuren henkisen rikkautta, joka pitäisi saada käyttöön. Jokainen pys-

tyy esittämään jotakin, mutta kynnyks on turhan korkea. Tieto-taitoa kyllä riittää, mutta rohkeutta puuttuu. Näin saataisiin ohjelmaa ja sisäistä oloa viihtyisäksi.

- Voisimme itse kukin näkyä ja kuulua arjessamme, jossa voisimme viestiä, että välitän/välitämme toisistamme. Ei niin pientä kohtaamista, tapaamista ettemme voisi katsoa vastaantulevaa silmiin, hymyillä, heilauttaa kättä viestiksi, että olen havainnut sinut, esim. vaaran uhatessa. Nämä eivät maksa mitään, mutta keventävät päivittäistä kuormaa merkittävästi!

Pari esimerkkiä kohtaamisista ja hyvän mielen jakamisesta/saamisesta:

- Yritin äskettäin palauttaa päiväkotilasten ja heidän hoitajiensa luottamuksen autoilijoihin. Edellä ajanut auto kaahatessaan viime tipassa sai autonsa pysähtymään. Suojatietä ylittäneet loivat synkät tuijottavat katseet kuljettajalle. Odotin kaaharin perässä jättäen reilun välimatkan jalankulkijoi-

le ja sain iloisia hymynaamoja ja kädenheilutuksia. Myös minä koin iloisen hetken heilutelllessani takaisin, vaikka juuri saimme kokea kauhun hetkiä.

Päivää aiemmin koin iloisen hetken, kun kaupan myyjä tuli avaamaan oven minulle ja kaupanpäälliseksi sain vielä hyvän päivän toivotuksen vaikkei kauppatapahtumaa syntyntytkään!

- Ehdotankin TSIL-kannustamana otettavaksi nämä toiminnot päivittäiseen työkalupakkiimme!

Ja ne vitsit!

- Mikä on AnnaPuuSavoksi? "Heittekee klapi!"

Blondi meni lentokoneeseen alasti. Miksi? Se oli suihkukone.

Blondi meni takapuoli edellä koneeseen. Miksi? Oli ostanut peruutuspaikan.

Kollektiivijutun kasannut
Terttu Elomaa

Kuulumisia Lahdesta

Lahdessa on havaittavissa pientä myönteistä kehitystä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vammaispalvelun suhteen.

Meitä vammaisia on otettu suunnitteluryhmiin. Ainakin kuljetuspalvelujen ryhmässä on vammaisneuvoston kaksi edustajaa, asumis- ja palveluiden ryhmässä on ainakin yksi. Tiedotustilaisuuksia on tulossa. Vammaisneuvoston sihteeri on myös suunnittelemas-

sa maakunnan vammais- ja palveluita.

Meillähän on monessa suhteessa ollut vilkas kevätalvi. Keräsimme 500 nimen adressin henkilökohtaisen avun palvelujen puolesta. On ollut mielenosoitus sekä vammais- ja palveluilla, jossa oli asianajaja Jukka Kumpuvuori paikalla. Vetosimme Lahden kaupunginhallitukseen ja -valtuustoon henkilökohtaisen avun puolesta. Vammaisneuvosto laittoi tutkimustapauksen aluehallintovirastoon ja Jukka Kumpuvuori

valitti asiasta oikeusasiamiehelle. Yksittäisiä valituksia on mennyt useita hallinto-oikeuteen. Ainakin yksi on ollut myönteinen, toivottavasti muutkin oikaistaan.

Terveyspalveluissa on ollut alkuvuonna pahoja tietoteknisiä ongelmia. Reseptien uusiminen ei meinaa onnistua mitenkään. Kolmella alueella aloitetaan palvelusetelikoelu. Erään uuden palveluntuottajan toimitilat ovat esteelliset, isolla pyörätuolilla ja invamopolla ei pääse ensinkään, manuaalituolilla

avustajan kanssa.

Vuosikokouksessa oli toistakymmentä jäsentä, ja toiminnanjohtaja Sari Laihokin ehti vihdoinkin käymään yhdistyksessä. Puheenjohtajana jatkaa Ritva Korhonen ja varapuheenjohtajana Pirkko Vaitinen.

Kesällä olemme menossa Pesäkallion kesäteatteriin ja vierailulle LSI:n kesäkotiin Sarvikuuttiin. Osallistumme myös LINK:in järjestämiin tilaisuuksiin, Tsil:n Vammaiskulttuuripäiville Vähäjärvelä ja liiton seminaareihin

ja kursseille. Kaupungin, Soten ja maakunnan ja Sote-ym tilaisuuksiin osallistumme mahdollisuuksien mukaan.

Teemme yhteistyötä Joukkovoiman sekä vammais-, potilas- ja eläkeläisjärjestöjen kanssa.

Oikein hyvää kesää kaikille, toivottavasti tapaamme, vaikkapa Vähäjärvellä!

Ritva A Korhonen

Raumalaisilla mielenkiintoinen 70-vuotisjuhla

Rauman seudun tapaturma- ja sairausinvalidit ry juhlisti 7.4.2018 yhdistyksensä ja liittonsa 70 - vuotista taipaletta Satakunnan Ammattikorkeakoulun edustavissa tiloissa.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton ansiomerkit saivat **Raija Vikstedt, Oili Juvela, Kalevi Tuominen** ja **Reino Leino**. Ansiomerkit luovutti liiton toiminnanjohtaja **Sari Laiho** ja puheenjohtaja **Antti Holopainen**.

Vanha-Rauma tunnetaan Unescon maailmanperintökohteena. Sieltä pinnistään myös kulttuurin vaativalle saralle. Juhlissa esiintynyt Juuri & Juuri -duon **Eero Grundström** varttui nuoruutensa Vanhan-Rauman puutalomiljöössä ja sai lähtemättömän "tartunnan"

vanhojen pelimannien kansanmusiikkiin.

Rauma -salissa Juuri & Juuri -duon viulisti **Emilia Lajunen** leikitteli viulun jouhista ilmoille perinteistä suomalaista kansanmusiikkia - rauhallisista kappaleista viinahan polkkaan. Pilke silmäkulmassa Eero polki täysillä harmonia ja välillä vaihdettiin huuliharppuun, vanhojen kantapeikkojen perinnettä kunnioittaen.

Vanhassa-Raumassa varttuu myös Satumaa-tangon tunteella laulanut **Ilmari Kuusisto**. Varttuneemmalla väellä muistui mieleen nuoruuden monet Merskan - lavatanssit ja kyynel kirposi silmäkulmaan.

Viime kesänä Seinäjoen tangomarkkinoiden juniorikilpailuun Ilmari ei lähtenyt

Juhlapuheen piti liiton puheenjohtaja Antti Holopainen.

suurin odotuksin. Ilman mitään valmennusta hän oli lauleskellut kotona kun muilta poikien kiireiltä ehti.

- Ajattelin, että mennään nyt ja koitetaan pääsenkö jatkoon, Ilmari mietti. Ja niinhän siinä kävi, että kotiin sieltä palasi junioritangomestari 2017. Ennen sitä hän ei ole yleisölle esiintynyt. Nyt on keikkoja harvakseltaan riittänyt. Joulun ja uudenvuoden aikaan runsaamminkin. Esiintymisjännityksen Ilmari hallitsee hyvin. - Ensimmäisen säkeistön jälkeen ei enää jännitä. Kun on nähnyt yleisön, jännitys hiipuu, hän toteaa.

Juhlapuheen piti Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton pj. Antti Holopainen. Edistymisen työsuojelussa ja terveyspalveluissa oli vielä nopeaa 1970 - 80-luvuilla. Tavoitteena oli maksuton terveydenhuolto kaikille asuin-

paikasta ja sosiaalisesta asemasta riippumatta. Oikeistovitsaus alkoi painaa päälle 1980-luvulta alkaen. Solidarisuus ja tasa-arvo poljettiin pohjamutiin ja alettiin periä uudestaan terveyskeskumaksuja. Maksuttomasta terveyshuollosta nauttivat edelleen vakituksessa työsuhteessa ja paremmassa sosiaalisessa asemassa olevat. Vähempituloisten, eläkeläisten, työelämän ulkopuolelle jääneiden ja vammaisten osalta tavoitteet vesitettiin. Heidän osalta viime vuosina maksuja on nostettu rajusti. Terveyspalveluista he joutuvat tinkimään. Lääkäreiden määräämiä lääkkeitä ei osteta kun syödäkin täytyy. Ja näillä leveysasteilla ei ainakaan talvella voi sillan alla asua. Tilastot kertovat

karua kieltä: vähävaraiset, maksullisia terveyspalveluja käyttävät ovat sairaampia ja kuolevat nuorempina. On vaikea uskoa, että perustuslaki antaa oikeuden kohdella yhteiskunnan heikommassa asemassa olevia näin härskillä tavalla.

Ohjelman vapaansanan aikana Holopainen muistutti Hennalan muistoviikosta 30.4 - 10.5.2018. Saksan armeijan sotilaat nousivat maihin Loviisassa ja siirtyivät pikavauhtia Lahteen. Siellä he pysäyttivät Tampereelta ja muualta Venäjälle yrittävät, kansalaissotaan osallistuneet punaiset - Hennalan pelloille.

Teksti ja kuvat:
Antti Kallio

Liiton ansiomerkin palkittiin vas. Reino Leino, Oili Juvela, Kalevi Tuominen ja Raija Vikstedt. Liiton puolesta ansiomerkit luovutti Sari Laiho ja Antti Holopainen.

Juhlissa esiintyi junioritangomestari 2017 Ilmari Kuusisto. Taidolla viulua käsitteli Emilia Lajunen ja harmonia polki Eero Grundström.

Juhlavuoden seminaari Turun saaristossa ja laivalla

Turun yhdistys päätti järjestää liiton juhlaseminaarin laivalla, ja samalla yhdistää perinteinen kevättristeily ja liiton juhluvuden teema. Matkaan kutsuttiin myös länsirannikon väkeä, porilaisia ja raumalaisia, joista porilaisia ehtikin kiireidensä keskellä myös mukaan matkaan.

Liiton toiminnanjohtaja **Sari Laiho** loi alkajaisiksi katsauksen liiton juhluvoiteen ja liiton toimintaan. Kuultiin mm., että uutena asiana TSIL on tänä kesänä mukana keskustelutilaisuudessa ja muutoinakin esillä Porin Kansa-

laisareenalla.

Koska elämme alati muuttuvassa sote-ajassa, päivitti liiton varapuheenjohtaja **Kaija Kiessling** tuoreimman tilanteen, mitä lainsäädännön mutkiin ja niiden seurauksiin tulee, mutta myös koko soten periaatteet. Miljarit siirtyvät terveys- ja sosiaalialan pörssiyrityksille, lähipalvelut vähenevät entisestään, palveluista tulee niin kalliita, ettei pienillä eläkkeillä tai olemattomilla tuloilla enää pysty hakeutumaan niihin. Yksityistäminen on edennyt vauhdilla ja kunnat

valmistautuvat soteen kaikin tavoin, kuten hallitus on määrännyt, vaikka ohjeilla ei ole edes lain voimaa. Lisäksi eläkeläisköyhyydestä kuultiin myös yhtenä osiona, sillä liittomme jäsenistön joukossa on suuri osa juuri näitä köyhiä.

Kun mm. kansaneläkkeitä on leikattu ja jäädytetty, on lopputuloksena, että viiden vuoden aikana on kansaneläkkeen ostovoima pudonnut 3 %. Kyseisestä kansaneläkeasiasta sekä lääkkeitä ja sairauskustannusten kasvusta oli **Päivi Uusitalo** teh-

nyt monisteen jonka osallistujat saivat, sillä luennoitsijalle oli tullut este, ja aihe esiteltiin Kaijan toimesta.

Seminaari kesti menomatalla yhteensä lähes viisi tuntia, ja koska yhteistyökumppanimme oli DSL:n opintojärjestö, kuultiin **Hannu Väisäselältä** asiaa siitä. Laivaa vaihdettiin paluumatkaa varten Maarianhaminassa, joten jokainen pääsi yöksi taas omaan sänkyyn nukkumaan.

Seminaarissa keskusteltiin, vaihdettiin ajatuksia ja kokemuksia päivän aiheista. Palautteessaan osallistujat

kiittivät vaikeiden asioiden selkeästä esityksestä niin, että moni vaikeaksi koettu asia valkeni. Alustuksissa oli kommenttien mukaan kansankielellä avattu asioita niin, ettei seminaarissa ehtinyt edes kyllästyä kuuntelemaan.

- Virallisen seminaariosuuden ja ruokailun jälkeen oli vielä tunteja aikaa jatkaa yhdessä jutustelua ja miettiä mm. miten länsirannikon yhteistoimintaa voisi jatkossakin kehittää.

Kaija Kiessling

Edunvalvontaa ja musiikkia Valkeakosken juhlaseminaarissa

Liiton 70-vuotisjuhlallisuuksien osana ovat alueelliset seminaarit. Pirkanmaan seminaaria vietettiin Valkeakosken vapaa-aikakeskuksessa 10.4. Valkeakoskilaisen lisäksi mukana olivat sisäyhdistyksistä Nokia ja Tampere sekä paikallisia vammaisjärjestöjä.

Seminaarin avasi Valkeakosken Ammattitauti- ja sairausinvalidit ry:n puheenjohtaja **Reino Rantala**. Hän kertoi yhdistyksen perustamisen historiasta. Paikallisen tehtaan aiheuttamiin ammattitauteihin sairastuneet työläiset tarvitsivat puolustajansa ja vertaisryhmän.

Valkeakosken vammaisneuvoston puheenjohtaja

Valkeakosken yhdistyksen puheenjohtaja Reino Rantala avaamassa seminaaria.

Aila Seppälä toi seminaariin tervehdyksen vammaisneuvoston toiminnasta, kertoen aikaansaannoksista mm. esteettömyys-oppaan valmistamisesta.

Liiton puheenjohtaja **Antti Holopainen** kertasi liiton perustamisen historian alkaen Suomi-Neuvostoliitto-Seuran yhteyteen perustetusta sosiaalijaosta itsenäiseksi liitoksi. Liiton tehtävä kaikkina näinä vuosina on ollut vammaisten edunvalvonta, ongelmien esiintuominen ja vammaisten oikeudesta itsenäiseen elämään. Vammaisten syrjintä ja puutteet palveluissa ovat edelleen arkipäivää ja konkreettisenä esimerkkinä oli kansalaisadressi "ei myytävänä".

Toiminnanjohtaja **Sari Laiho** tutustutti seminaarilaiset tämän päivän kampaaniluihin mm. konnarit ta-

kaisin paikallisjuniin mahdollistamaan vammaisten junamatkojen toimivuuden. Konkreettisten esimerkkien avulla hän avasi vammaisen avulla hän avasi vammaisen ihmisen arjesta selviytymisestä ja kehotti seminaarilaisia nostamaan aktiivisesti esille arjessa olevat ongelmat ja puutteet. Hän korosti lainsäädännön noudattamisen tärkeyttä ja muistutti, että YK:n vammaisten oikeuksien sopimus on myös osa lainsäädäntöämme.

Seminaarin kulttuuritarjonnasta vastasivat Valkeakosken musiikkiopiston rehtori **Sanna Saarinen** nuorten muskanttien kera. Ihana sävelet tutut ja vähän vieraammatkin kohottivat tunnelmaa ja antoivat näytteen taidoista.

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry

Yleisöä viihdyttivät Valkeakosken musiikkiopiston rehtori Sanna Saarinen ja nuoret taiteilijat.

TERVETULOA VÄHÄJÄRVEN LOMAKOTIIN

**Kulttuuripäivät
9.-10.6.2018**

Tulethan sinäkin mukaan kulttuuripäiville!

Lauantain ohjelman juontaa trubaduuri, näyttelijä Juha Haanperä. Juhlavuoden kunniaksi päivillä nähdään toivottavasti runsas kattaus jäsenistön esittämää ohjelmaa.

Ohjelmanumerot ilmoitetaan Ritva Korhoselle, joka koordinoi kulttuuripäiviä, ritva.a.korhonen@phnet.fi, p.044 2610028.

Kahden päivän paketti 70 e (sis. täysihoito) ja 25 euroa yhdeltä päivältä (sis. kahdet kahvit ja lounas). Ilmoittautumiset lomakodille 1.6.mennessä.

Juhannus 3 vrk

jäsenet 220 e, lisävuorokaudet 55 e

ei jäsenet 250 e, lisävuorokaudet 75 e

Tervetuloa!

Lisätiedot ja varaukset:
P. (03) 6543 124
lomakoti@tsil.fi

Vähäjärven lomakoti
Muntsilantie 19
14680 Alvettula, Hauho

facebook.com/vahajarven-lomakoti/
www.tsil.fi: Vähäjärven lomakoti

Syyskaudella tapahtuu

Liiton juhluvuotta vietetään erilaisten tapahtumien merkeissä.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton paikallista **juhlaseminaaria vietetään 1.9. Lahdessa**. Tarkemmat tiedot löytyvät tämän lehden sivulta 10.

Aktivointiseminaari Vähäjärvellä 4.-6.9., aiheina mm. yhdistystoiminnan virkistäminen, näkyvyys, yhdistystoimijoille koulutusta ja mahdollisesti mukana myös DSL kertomassa heidän mahdollisuuksistaan yhdistystoiminnan elävöittäjinä. Hinta on hyvin edullinen, vain 30 euroa, matkat korvataan. Toivomme osallistujia kaikista yhdistyksistä. Ilmoittautumiset 20.8. mennessä Sarille, sari.laiho@tsil.fi tai p. 050 300 7135.

Tapaturma- ja sairausinvalidien **liiton 70-vuotisjuhlaa vietetään 6.-7.10.** Vähäjärvellä. Lauantaina 6.10. on seminaari ja sunnuntaina 7.10. varsinainen juhla. Merkitkäähän tämä jo kalentereihinne ylös, tarkempaa tietoa tulossa myöhemmin.

Sosiaalineuvonnan kurssi järjestetään yhteistyössä DSL:n kanssa 22.-25.10. Vähäjärvellä. Kurssille toivomme mukaan yhdistyksessä neuvontatyötä jo tekeviä tai neuvontatyötä aloittavia henkilöitä. Edullinen kurssimaksu 40 euroa ja matkat korvataan osallistujille, jotka täyttävät kurssille osallistumisen ehdot. Ilmoittautumiset Sarille 8.10. mennessä, sari.laiho@tsil.fi tai p. 050 300 7135.

Yhdistyksen puheenjohtajat, laittakaahan ylös puheenjohtajapäivä Helsingissä 15.11. Tästä lisätietoa myöhemmin.

Lisäksi **Ikmo-kurssi** Tampereen ja Valkeakosken yhdistyksen väelle 24.-28.9. sekä Porin yhdistyksen välle 5.-9.11.

Tervetuloa mukaan!

Kannanotto: Tietotekniikan tulee helpottaa liikkumista

Joidenkin arvioiden mukaan Suomessa on lähes miljoona ihmistä, joilla on erilaisia ongelmia tietotekniikan käyttämisessä. Jos matkalipun hankkiminen on mahdollista vain sähköisiä palveluja käyttäen, heidän liikkumisensa vaikeutuu merkittävästi. Pankkikortin ja erilaisten maksuautomaattien käyttäminen ei ole kaikille itsestään selvä. Tarvitessa matkalippu tulee saa-

da ostaa liikennevälineeseen noustaessa. Myyntipisteitä ei ole joka paikassa, ja liikkuu pitää tarvittaessa aikaisin aamulla ja iltamyöhään. Satunnainen matkustaja ei tiedä, miten ja mistä matkalippu saa.

Osataanko esimerkiksi R-kioskissa myydä invapaikka tai huonosti liikkuvalla henkilölle sellainen lippu, ettei tarvitse kivuta vaikkapa kakkerroksisen vaunun yläker-

taan? Tässä tietotekniikasta toivottavasti on apua. Jos junnassa konduktööri myisi lippuja, hän voisi nähdä vapaat paikat ja suunnitellusti varata ne.

Tietotekniikan tulee auttaa ja helpottaa kaikkien ihmisten elämää eikä rakentaa uusia esteitä.

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Aktivointiseminaari ti-to 4.-6.9. Vähäjärvellä

Aiheina mm yhdistystoiminnan virkistäminen, yhdistystoimintaan kannustaminen, näkyvyyden lisääminen. Kokemusten jakaminen yhdistysten välillä on tärkeä osa seminaaria.

Mukana mahdollisesti myös DSL kertomassa heidän mahdollisuuksistaan yhdistystoiminnan elävöittäjinä.

Aktivointiseminaarin hinta 30 euroa, matkat korvataan.

Toivotaan osallistujia kaikista yhdistyksistä.

Ilmoittautumiset 20.8. mennessä Sarille, sari.laiho@tsil.fi tai p. 050 300 7135.

Liiton toimiston kesäaika

Liiton toimisto on suljettu 16.7. -3.8.

Oikaisu

Uusi Invalidin numerossa 1/2018 olleessa kirjoituksessa Turun yhdistys juhluvuo-desta seuraavaan oli virhe.

Kirjoituksessa mainittiin, että Turun yhdistyksen 70-vuotisjuhlassa olisi jaettu kaksi hopeista ja kahdeksan pronssista ansiomerkkiä. Tosiasiassa Turun yhdistys jakoi juhlassaan seitsemän (7) hopeista ja kolme (3) kultaisia ansiomerkkiä.

Pahoittelemme virhettä.

Lehti oikeaan osoitteeseen

Liiton paikallisyhdistysten jäsenten osoitteenmuutokset kulkevat Uusi Invalidi-lehden postitusrekisteriin yhdistysten kautta.

Muita lehden tilaajia pyydetään ilmoittamaan yhteystietojensa muutokset liiton toimistoon sähköpostilla (tsil@tsil.fi) tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 Iiris.

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Tapahtumat kesä 2018

Vammaiskulttuuripäivät Vähäjärvellä 9.-10.6. Hinta 70 euroa ja matkat.

Teatteriretki Pesäkalliolle heinäkuun alkupuolella. Vierailu **Sarvikuuttiin** Hollolaan 11.8.

TSIL 70 vuotta juhlaseminaari 1.9.2018 klo 12.00-16.00, Hämeenkatu 26 a, 3. krs, Lahti.

Tervetuloa tapahtumiin!
Lisätietoja Ritva Korhonen puh. 044 261 0028, ritva.a.korhonen@phnet.fi

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n kesän 2018 muistio

Toimisto on avoinna parillisina keskiviikkoina kello 12-14, Näsilinnankatu 22 A 37, 6. krs. Puh. (03) 214 2678, sähköposti: tsil.tampere@gmail.com.

Kevätkauden päättäjaiset to 7.6. klo 12. Tapiolassa, Karhunkatu 71. Keittolounas 5 euroa, ohjelmaa, arpajaiset.

Vammaiskulttuuripäivillä lauantai 9.6., lähtö Hervanasta klo 10.00 ja Vanhalta kirkolta klo 10.30. Ruoka, kahvit ja matkat 35 euroa.

1.7. Nokian kesäteatteriin. Näytelmä **Täällä Pohjantähden alla.** Lippu, kahvit ja matka 35 euroa.

Kylpylämatka Haapsaluun hotelli Laine 19.8.-26.8. Syyskauden kerhot alkavat 6.9. klo 11 Pellervonkatu 9. Domuksella, Pellervonkatu 9, Vammaisjärjestöjen tiloissa.

Kysy matkoista ja retkistä Irmeliltä 050 589 4644.

Tapaturma ja sairausinvalidien liitto
70 vuotta

Juhlaseminaari

Lauantaina 1.9.2018 klo 12.00 – 16.00
Lahden Järjestökeskus LINK,
Hämeenkatu 26 a, 3 krs

Puhujina TSIL:stä puheenjohtaja
Antti Holopainen ja toiminnanjohtaja
Sari Laiho

Järjestäjinä
Lahden Seudun Sairaus- ja
Tapaturmainvalidit
Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
Demokraattinen Sivistysliitto ry

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

esittelee yhdistyksen, liiton ja lomakodin toimintaa **Elo-messuilla 11.-12.8.2018** Hämeenlinnan Verkatehtaan alueella, telttapaikka D 12. Lauantaina olemme paikalla klo 10-18 ja sunnuntaina klo 10-17. Tervetuloa teltalle vaikka hetkeksi pistäytymään tai päivystämään!

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Toimintakalenteri kesä 2018

Tiistaikerho klo 12 Kuntoharjulla Kellahdenrantatie 478:

29.5.,
12.6. ja 26.6.,
10.7. ja 24.7.,
7.8. ja 21.8.,
4.9. ja 18.9.

Ilmainen linja-autokuljetus klo 11 Porin Nuorisotalon parkkipaikalta (Isolinnankatu 12).
Ti-kerhot Nuorisotalolla 2.10. alkaen.

Harrastekerho lomalla, mutta 4.6. alkaen klo 11 "toriparlamentti" kesämaanantaisin Ninan torikahvilassa. Nuorisotalolla 10.9. alkaen maanantaisin.

Hallitus
28.5. klo 14 Nuorisotalolla. Kesällä tarvittaessa.

9.-10.6. Kulttuuripäivät Vähäjärven lomakodissa. Lähtö la 9.6. Nuorisotalon parkkipaikalta klo 9. Matka jäsenille ilmainen.

3.7. Charlotta-jokiristeily Reposaareen Ilm. ja 29 euron maksu viim. 26.6. kerhossa. Lähtö Porin Etelärannasta klo 12, paluu klo 18. Ruokailumaksu erikseen.

16.-19.7. SuomiAreena/TSIL

Tarkemmat tiedot ja mahdolliset muutokset kerhoissa/
www.sivutie.net/facebook.

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Toimintakalenteri syksy 2018

Orvokin palvelukeskuksen kerhotiloissa, Räkäntie 8, 37120 Nokia.

Seuraavina tiistaipäivinä klo 13.00:

18.9. kokous
2.10. kerho
16.10. kokous
30.10. kerho
13.11. kokous
27.11. Pikujoulu Vähäjärvellä

Kaikki jäsenet tervetuloa!

Mahdollisista muutoksista ilmoitamme kokouksissa ja Nokian Uutisissa.

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry Kesän ja alkusyksyn toimintaa 2018

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79, Turku

Puh. (02) 232 8526

Sähköposti: tur.tsi@pp.inet.fi

Päivystys toimistolla maanantaisin klo 10-14

Päivystyksen kesätauko 25.6.-22.7.2018

Sosiaalineuvonta: Puhelin 046 536 6327 ma ja ke 12-13. Muina aikoina saapuneisiin puheluihin vastataan mahdollisuuksien mukaan, pääsääntöisesti saman päivän aikana. Ei kesätauoa.

Askartelukerho kesälomalla. Kokoontuu seuraavan kerran 6.9. toimistolla.

Heinäkuu

Ehtoolehdon sankarit Pyynikin kesäteatterissa ke 18.7. Hinta jäsenet 70 e ja ei-jäsenet 75 e. Hintaan sisältyy matka, lounas, teatterilippu ja väliaikakahvi. Ilmoittautumiset toimistoon ja maksut toimistoon tai pankkitilille FI80 5710 0410 0247 07, viite 2011, viimeistään 11.6. Matkalla arpajaiset. Lähtö klo 9.00 Tuomiokirkkopuistosta.

Elokuu

Kesäretki Kuntoharjuun ti 21.8. Osallistumme Porin Tapaturma- ja Sairausinvalidien kerhotilaisuuteen heidän kesäpaikallaan Kuntoharjulla. Matkan hinta on 20 e. Se sisältää matkan, ruokailun ja kahvin. Ilmoittautumiset ja maksut viimeistään 13.8. Lähtö Tuomiokirkkopuistosta klo 8.30.

Syyskuu

KokkonKota - marja- ja sieniretki Punkalaitumelle ke 19.9. Matkan hinta jäsenille 45 e ja ei-jäsenille 50 e. Ilmoittautumiset toimistoon ja maksut viimeistään 10.9. toimistoon tai pankkitilille FI80 5710 0410 0247 07, viite numero 2066. Matkalla arpajaiset. Lähtö Tuomiokirkkopuistosta klo 8.00.

Tervetuloa mukaan!

Uusi Invalidi-lehden aikataulu vuodelle 2018

Lehden numero	Ilmestyy viikolla	Aineisto liiton toimistolle viim.
3/2018	vko 39 (syyskuussa)	3.9.
4/2018	vko 50 (joulukuussa)	19.11.

Aineistot liiton toimistolle sähköpostilla tsil@tsil.fi, tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS.

Lehtemme rajallisen palstatilan vuoksi julkaistaan muissa lehdissä olleita juttuja vain, mikäli siihen on aiheen kannalta erityinen syy ja mikäli lehdessä on tilaa.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n jäsenyhdistyksiä

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Toimisto: Kulmavuorenkatu 5 00500 Helsinki

(09) 713 991

hssti@kolumbus.fi

Avoimna tiistaisin klo 12-15.

Pj. Jussi Lilja

jussi.lilja@iki.fi

Leikosaarentie 27 C 53

00990 Helsinki

0400 722 706

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

siht. Pasi Ranki

Erottajankatu 33 as. 6

13130 Hämeenlinna

050 5722 627

pasiranki@jippii.fi

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Tsto: Saihokatu 4

40630 Jyväskylä

Pj. Erkki Matikainen

040 5837991

erkki.matikainen@kotipor-ti.fi

Keravan Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Pirkko Laaksonen

Seunalantie 15 E 63

04200 Kerava

040 7571604

Lahten Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Ritva Korhonen

Loviisankatu 14 B 20

15100 Lahti

044 2610028

ritva.a.korhonen@phnet.fi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

(Käyntiosoite: Iiris-keskus, Marjaniementie 74, Itäkeskus, Helsinki)

Puh. (09) 3960 5680, 050 300 7135

Sähköposti: tsil@tsil.fi

Kotisivut: www.tsil.fi

Pankkiyhteys: Valkeakosken Op

IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48

BIC-koodi: OKOYFIHH

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Anelma Tervo

Kimonkatu 17

53500 Lappeenranta

0400 878 579

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Eero Salonen

Souranderintie 20 A 10

37100 Nokia

050 5851735

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Anneli Palo

Kangasrinne 4 A 3

90240 Oulu

040 934 4472

anneli.palo43@gmail.com

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Pj. Sirkka Lindroos

Kanttorintie 2

28840 Pori

040 506 8441

helenalindroos@gmail.com

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Rauno Glad

Äyhöntie 186

26510 Rauma

0500 127 177

rauno.glad@gmail.com

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tsto: Näsilinnankatu 22 A 37

33210 Tampere

(03) 2142678

av. ke klo 12-15

Pj. Anja Kivipensas

Hikivuorenkatu 2 A 9

33710 Tampere

045 8059 778

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Tsto: Yliopistonkatu 11 a E

79, 20100 Turku

(02) 232 8526, tur.tsi@

pp.inet.fi

Avoimna ma klo 10-14 (kesätauco 25.6.-22.7.)

Sosiaalineuvonta ma ja ke klo 12-13, p. 046 5366327, ei kesätaucoa.

Pj. Kurt Laine

050 3074203

kurt.laine@luukku.com

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry

Pj. Reino Rantala

Apiankatu 9 A 14

37600 Valkeakoski

0400 620 725

reino.p.rantala@gmail.com

Varkauden Vammaiset ry

Pj. Kauko Kuokkanen

Laivalinnank. 8 B 25

78200 Varkaus

0400 313 406

uusi invalidi

Julkaisija

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry

PL 30, 00030 IIRIS

toimisto avoimna ark. 8.30-16.00

(09) 3960 5680, 050 300 7135

Puhelin

Sähköposti ja kotisivut tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/uusi-invalidi

Pankkiyhteys

Valkeakosken Op IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48

BIC-koodi: OKOYFIHH

Päätoimittaja

Antti Holopainen, Puistokatu 11 B 40, 15100 Lahti

puh. 0400 417 390, sp. antti.holopainen@fimnet.fi

Toimituskunta

Kaija Kiessling, Ritva Korhonen, Sari Lehikoinen, Kari

Raatikainen, Marjaliisa Siira

Toimitussihteeri

Sari Laiho

Taitto

Asmo Koste

Paino

Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani

ISSN-numero

0787-7021

**Uusi Invalidi -lehti netissä:
www.tsil.fi**

Helsingin yhdistys mukana Suomen sosiaalifoorumissa Aktivismi kannattaa aina

- Kun VR poisti konduktöörit, vammaisten henkilöiden junalla matkustaminen vaikeutui oleellisesti. Käynnistimme kampanjan matkustamisen turvaamiseksi ja pidimme mielenosoituksen Lahden rautatieasemalla. Konduktöörejä emme takaisin saaneet mutta kuitenkin palvelun ramppien asettamisesta, kunhan palvelunumeron soittaa kahta tuntia aiemmin, kertoi Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toiminnanjohtaja Sari Laiho Suomen sosiaalifoorumin viikonloppusymposiumissa ruotsinkielisellä työväenopistolla Arbiksella Helsingissä huhtikuussa.

- Aktivismi eli puolensa pitäminen kannattaa aina, ei pidä luovuttaa, kannusti **Sari Laiho** symposiumin "Vammaiset - nykyajan huutolaiset?" -osatapahtumassa. Tilaisuudessa peräänantamattomuudesta kertoivat myös kokemuskouluttaja Ida Kettunen, kehitysvammaisten Kepakodin toiminnanjohtaja **Jussi Virtanen** sekä omaishoitaja **Juha Peltomaa**, jonka laulut sekä naurottivat että itkettivät, **Bertolt Brechtistä Marja Mattariin**.

- Miltä sinusta tuntuisi, jos huomaisit, että junan vaihto ei onnistukaan? Tai miltä tuntuisi, jos huomaisit, että rautatieasemalla ei ole yhtään vessaa? Näihin asioihin vammaiset ihmiset törmäävät silloin, kun esteettömyyttä ei ole huomioitu, toteaa Sari Laiho.

Jussi Virtanen puolestaan kiteytti perustamansa, hyvän maineen saavuttaneen Kepakodin toimintaa arvoihin, joissa lähtökohtana ovat asukkaan yksilöllisyys ja tarpeet. - Periaatteeni on tuntee tuleva asukas jo ennen kuin hän muuttaa meille. Tutustumme yhteisillä retkillä tai vaikka tulevan asukkaan harrastusten parissa, kertoi Jussi Virtanen.

Kepakoti on alusta asti pyrkinyt mahdollisimman suureen avoimuuteen. Siitä kertoo mm. kodin ylläpitämä Facebook-sivu, jota päivitetään ahkerasti. Kodin arjessa erityistä tukea tarvitsevat asukkaat saavat kokea olevansa perheenjäseniä eivätkä esimerkiksi 'palvelun kohteita'.

Kun palvelut eivät pelaa, sisään tullaan palokirveellä

Kokemuskouluttaja **Ida Kettunen** valotti elämäänsä, jossa ei välttämättä aina saa olla edes "palvelun kohde", kun avustajatunteja ei ole tarpeeksi tai jos avustaja vaikka on sairastunut.

Kerran Ida oli tarvinnut astmapiippuaan juuri sinä yönä, kun puoliso ei ollut kotona. Hän soitti turvatiimiin, joka ei kuitenkaan voinut saapua, koska "meillä ei ole

Yleisö kuunteli kokemusasiantuntija Ida Kettusta tarkasti. Jotta arki rullaisi edes tyydyttävästi, hänen on aikataulutettava elämänsä kuukaudeksi eteenpäin. - Entä jos sairastun? Entä jos avustaja sairastuu?

lupaa antaa lääkkeitä". Ambulanssihenkilökunnalla ei taas puolestaan ollut avainta kotiin. Niinpä Kettusten porrashuoneeseen johtavaa ovea koristaa edelleen (paikattu) reikä, jonka palokunta kirveellä hakkasi päästykseen sisään.

Avustajat voivat vaihtua tiheään jo siitä syystä, että palkalla ei elä. Vaihtuvuus aiheuttaa helposti vaaratilan-

teita. Lisäksi avustaja ei välttämättä ymmärrä suomea ei osaa asettaa nostolaitteen liinoja oikein tai antaa oikeita lääkkeitä.

Ida Kettusta harmittaa, kun vammaisasioista päätävät eivät tahdo ymmärtää, että hän haluaa itselleen elämän, joka vammattomillakin on. Vammaispalvelu katsoi riittäväksi, kunhan ainoastaan asunnon ulko-ovi toi-

mii nappia painamalla. Parvekkeelle Ida Kettusen ei tarvitse päästä omatomaisesti happea haukkaamaan. - En saa ovea itse auki.

- Haluan vaikuttaa yhteiskunnassa mutta nykyiset avustajatunnit ja kuljetuspalvelumatkojen määrä eivät mahdollista sitä riittävästi, sanoo Ida Kettunen. Kuukaudessa Idalla on yhdeksän edestakaista matkaa. Miltä sinusta tuntuisi, jos pääsisit kotoa ulos kaksi kertaa viikossa?

Idan puoliso **Markus Kettunen**, joka itsekin käyttää pyörätuolia, joutuu toimimaan usein 'omaishoitajana'. Hän kertoi miten vammaisten asumispalveluyksikössä, jossa pari aikaisemmin asui, henkilökunta saattoi arvostella Kettusten elämäntapaa, kuten puolisovalintaa, jos aviomies valitti vaimonsa avustamisen riittämättömyydestä. - Itsehän olet Markus osasi valinnut, kun menit (enemmän avustamista tarvitsevan) Idan kanssa naimisiin.

Juha Peltomaa kertoi laulujen lomassa perheensä kivikkoisesta matkasta erityislapsen ihmemaassa. Heillä on tytär, jonka cp-vamma to-

dettiin vasta aikuisena. - Jos hoito olisi aloitettu jo pikkulapsena, tyttäreni terveys olisi nyt parempi eikä hänen tarvitsisi kärsiä mm. nivelvaivoista, toteaa Juha. Perhe kärsi kymmenet vuodet sen takia, että vanhempia ei uskottu, kun he kertoivat, että tyttären oireet vaatisivat tutkimista. Tällaista tarinaa kuulee luvattoman usein erityisperheiden vertaistukiryhmissä.

Suomen sosiaalifoorumin viikonloppusymposiumin yleisteema oli "Kansalaistointi ratkaisee" (avainsana: #aktivoitu). Vammaisten asemaa koskenut osatapahtuma pidettiin yleisotsikon alla "Epäreilu peli vai sosiaalinen hyvinvointi".

Samalla juhlistettiin Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton 70. juhluvuotta. Tapaturman järjesti Helsingin seudun sairaus- ja tapaturmainvalidit ry, mukana myös Joukkovoima vammaisten puolesta -verkosto. Loppupuheenvuoron piti Helsingin yhdistyksen puheenjohtaja **Jussi Lilja**.

Teksti ja kuvat:
Raisa Lehtomäki

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto juhlisti 70-vuotistaivaltaan Suomen sosiaalifoorumin viikonlopputapahtumassa huhtikuussa. Helsingin seudun sairaus- ja tapaturmainvalidit ry ylläpiti esittelypöytää, päivystämässä entinen pitkäaikainen puheenjohtaja Timo Piippo.